

**ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS MOKSLO IR INOVACIJŲ SKYRIAUS
VYR. SPECIALISTĖS JUSTINOS VAIŠVILAITĖS
KOMANDIRUOTĖS Į KIPRĄ**

ATASKAITA

2019-10-24 Nr. 382-117

1. Komandiruotės tikslas: dalyvauti ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programos „Horizontas 2020“ ERA-NET schemos projekto FACCE SURPLUS posėdžiuose, kuriuose bus svarstomas mokslininkų pateiktų tyrimų paraiškų finansavimas.

2. Komandiruotės trukmė: 2019 m. spalio 15–17 d.

3. Komandiruotės vieta: Larnaka, Kipras.

4. Komandiruotės finansavimas: komandiruotės išlaidos apmokamos iš ŽŪM lėšų.

5. Atlikto darbo komandiruotėje rezultatai.

ERA-NET FACCE SURPLUS (angl. *Sustainable and Resilient agriculture for food and non-food systems*; liet. Tvarus žemės ūkis maisto ir ne maisto sistemoms) 3-iojo kvietimo priežiūros komiteto posėdyje 2019 m. spalio 15 d. buvo svarstomas 2-ojo etapo atranką praėjusių projektų finansavimas, derinamas neigiamų ir teigiamų laiškų pareiškėjams turinys. Iš viso šiame etape pateiktos 28 projektų paraiškos, iš kurių reikiamą balų skaičių (nuo 10) surinko pusė – 14. Tarp rekomenduotinų finansuoti – projektas **BioFoodonMars** (11 balų), kurio konsorciume dalyvauja Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras (LAMMC).

Vertinimo komisijos vadovė trumpai apžvelgė projektus, pateikė bendras išvadas ir pastabas dėl ūkininkų įtraukimo, *stakeholder* apibrėžimo, socialinių mokslų įtraukimo problemos, mokslinių tyrimų rezultatų ryšio su esamu teisynu, prastos paraiškų santraukų kokybės. Rekomenduota pasitelkti atskirus vertintojus poveikio skyriui vertinti.

Pristačius visus 14 atrinktų projektų šalys partnerės šiuose projektuose pateikė savo pozicijas dėl jų finansavimo. Dėl finansavimo sutarta arba sprendimas nukeltas lapkričiui dėl šių 8 projektų:

1. **DEMETER** (BE, FR) – inovatyvūs šalutinių saulėgrąžų produktų taikymo būdai (angl. *Innovative applications from sunflower by-products*);
2. **BioSUNmulant** (BE, FR) – 2-os klasės daržovių išteklių efektyvumo optimizavimas taikant biologinio perdirbimo sprendimus didesniai tvarumui žemės ir maisto ūkio grandinėje ir atsparumo klimato kaitos poveikiui užtikrinti (angl. *Resource efficiency optimization of 2nd class vegetables via biorefinery solutions to improve sustainability in the agrifood chain and climate change resilience*);
3. **CATOFLEX** (DE, FR, PL) – tvari linų pluošto gamyba sujungiant biodujų gamybos technologijas, skirtas kondicionuoti („mirkyti“) aliejinių linų šiaudus, ir apyvartinius produktus iš šalutinių produktų (pvz., spalius) inovatyviame bioniniame DAUMEN procese. (angl. *Sustainable flax fibre production by coupling biogas-production technologies for*

conditioning ('retting') of oil flax straw and synthesis of marketable products from the by-products (e.g. shives) in the innovative bionic DAUMEN process).

Sprendimas dėl finansavimo atidėtas iki lapkričio, nes DE šis projektas kainuotų beveik visą kvietimui skirtą biudžetą.

4. **Upwaste** (DE, PL, LV, BE) – Tvarus žemės ūkio liekanų perdirbimas: modulinė kaskadinio atliekų konversijos sistema (angl. *Sustainable up-cycling of agricultural residues: modular cascading waste conversion system*);
5. **MISCOMAR+** (PL, DE, FR, UK) – miskantas (augalas) užterštoms ir nederlingoms žemėms PLUS, (angl. *Miscanthus for Contaminated and Marginal Lands PLUS*);
Sprendimas dėl finansavimo atidėtas iki lapkričio, nes DE šis projektas kainuotų beveik visą kvietimui skirtą biudžetą.
6. **OPTIBERRY** (BE, UK, DE) – Optimalus šalutinių uogų vaisių produktų panaudojimas (angl. *Optimal use of by-products of berry fruit production*);
7. **BioFoodOnMars** (EE, PL, FR, BE, DE, **LT**) – biologinėmis medžiagomis pagerintų ir klimato kaitos poveikiui atsparių maisto ir pašarų gamyba nederlinguose dirvožemiuose (angl. *Biofortified and climate-resilient food and fodder production on marginal soils*).
Šiame projekte dalyvauja mokslininkai iš EE (Estijos gyvybės mokslų universitetas, koordinuoja), PL (Varšuvos gyvybės mokslų universitetas), BE (Haselto universitetas), DE (Aplinkos sveikatos tyrimų centras Helmholtz Zentrum Muenchen GmbH), FR (Prancūzijos valstybinis žemės ūkio tyrimų institutas INRA) ir LT (LAMMC). Projekto vertė – 1 mln. 354 tūkst. eurų; trukmė 36 mėn. ŽŪM Lietuvos mokslininkams šiame projekte yra skyrusi 150 tūkst. eurų.

Projekto tikslai: 1) padidinti nederlingų dirvožemių biomasės kiekį ir pagerinti jos kokybę dirvos gerinimo medžiagomis; derliaus ir valorizacijos galimybių nustatymas; biomasės gamybos optimizavimas; dirvos gerinimo medžiagos, silicio trąšos, šalutiniai žemės ūkio produktai ar tvarkymo pokyčiai; priemonių ūkininkams ir politikos formuotojams rinkinio kūrimas.

BioFoodOnMars tarptautinių ekspertų įvertintas kaip labai aktualus kvietimo tematikai, nors pažymėta, kad ši koncepcija nėra visiškai nauja ir uždaviniai neaiškiai suformuoti. Pabrėžta, kad nebandoma integruoti su ūkininkavimu susijusius sektorius. Matomas didelis ekonominio ir socialinio poveikio potencialas, bet ribota informacija apie projekto rezultatų gavėjus, taip pat pastebėta, kad nelabai subalansuotas išteklių paskirstymas.

DE nusprendė sumažinti savo indėlį BioFoodOnMars nuo 508 tūkst. Eurų iki 450 tūkst. eurų, kad galėtų finansuoti kuo daugiau projektų. Gali reikėti perskirstyti DE partnerių užduotis projekte, bus aptariama su koordinatoriumi (EE).

8. **HortEcoServ** (LV, EE, UK) – agrarinės aplinkosaugos kultūrų, kaip funkcinės biomasės, naudojimo skatinimas tvariai intensyvinant sodininkystę Europoje (angl. *Promoting the use of agro-environmental service crops as functional biomass in sustainable intensification of horticulture in Europe*). Laukimo sąraše, EE lapkritį pateiks sprendimą dėl finansavimo.

BE (Flandrijos mokslinių tyrimų fondas – FWO) siekė finansuoti 4 vietoje esantį projektą **Progress4gas** (DE, FR, BE) – organinių liekanų substrato naudojimo biodujoms skatinimas Europoje (angl. *Promoting organic residual substrates for biogas in Europe*). DE nusprendė finansuoti kitus projektus, tad BE FWO informavo, kad toliau sąraše nefinansuos nė vieno.

Turint galutinį finansuojamų projektų sąrašą, rezultatai bus pateikiami pareiškėjams, bus atnaujinama interneto svetainė ir turės prasidėti nacionalinės finansavimo procedūros. Pareiškėjams reikės kuo skubiau kreiptis į savo šalies kontaktinius asmenis.

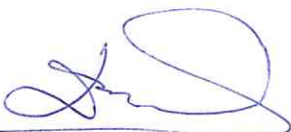
Spalio 16 d. vyko ERA-NET FACCE SURPLUS konsorciumo posėdis dėl galutinės ERA-NET ataskaitos Europos Komisijai, finansavimo, komunikacijos priemonių, pristatyti valorizacijos seminario Gente rezultatai.

Priminta, kad nuo 2015 m. iš viso vyko trys kvietimai (kas 2 metus). Pirmajame kvietime finansuota 14 projektų, antrajame – 18. ERA-NET baigsis 2020 m. pavasarį, vasario 26–27 d. vyks paskutinis posėdis Briuselyje ir reikia spręsti dėl tolesnės veiklos. Partnerių klausta, ar norėtų toliau dalyvauti kvietimuose moksliniams tyrimams vykdyti. Norint pratęsti ERA-NET veiklą 1 metams, būtinas ketinimų protokolai, kuris jau platinamas įvairiais kanalais. Dauguma partnerių, ir LT, minėjo, kad tolesnis dalyvavimas kvietimuose priklausys nuo tematikos ir šalies prioritetų. LT pasisakė, kad norėtų finansuoti kuo daugiau sėkmingų projektų, kuriuose dalyvautų LT mokslininkai. DE atstovas pažymėjo, kad bioekonomika nėra dėmesio centre jų šalyje, UK teigė, kad jiems tai svarbu, norėtų įtraukti ir Kiniją.

Kvietimus vykdyti galima atskirai nuo „Europos horizonto“, bet BE pabrėžė, kad kvietimų rengimas pagal „Europos horizonto“ reikalavimus užtikrintų daugiau struktūriškumo ir organizuotumo, priežiūros. Renginys vasarį gali tapti pagrindiniu lobizmo įrankiu siekiant sužinoti, kokiam taške tolesnėje perspektyvoje EK mato tvarų ir atsparų žemės ūkį maisto ir nemaisto sistemoms.

Justina Vaišvilaitė

D. Lindholm
2019-10-25